

Ar 925 P
Kustbon

Riigiraamatukogu.

1035851

4391

KUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

ÅTTONDE
ÅRG.
N° 1

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 200:—
Halvt „ „ 25:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

Utkommer
alla onsdagar

Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Ansv red.: M. Westerblom
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

7 jan
1925

VID ÅRSSKIFTET

Vi hava börjat ett nytt år. Det nya årets namn är 1925. Detta namn sättes som stämpel på allt under detta år. Vad bär det nya året i sitt sköte? Gud vet det.

Men ett är visst, och det har ock det gamla året lärt oss: Herrens nåd varar över dem som fruktar honom! Må denna nåd aldrig sakna rum hos oss och må Gud hava ett erkännande hjärta och för de förskingrade, små och förtryckta människobarn under detta år!

Tiderna kunna nog bliva svåra och tunga, de kunna medföra mödor och elände, men den som beväpnar sig med „hoppfull håg och fantasi“ om den eviga världen samt ständigt framåtskrider mot mera sanning och rättfärdighet, mera kärlek och mänsklighet i livet, behöver ej frukta annalkande stormar, ty hans fäste är hos tidernas konung.

Livet är en oavbruten kamp mellan ljus och mörker, gott och ont.

Den inre drivkraft som kommer oss att trotsa farorna och svårigheterna, samt giver oss mod att med segerhopp blicka ut över li-

vet, är tron på idealet, tron på det godas seger.

Att detta hopp må mer och mer omsättas i verkligheten, är det av största vikt för vårt svenska folk att vara vaket och ej försumma sina plikter och ej glömma sina intressen.

Enighet ger styrka. Alla måste vara levande medlemmar i samhället, gemensamt hjälpa att bära de bördor, som tiden och vår ställning, som svensk folkstam härute, lägger på oss. Vi hava inga andra än fredliga, kulturella syftemål.

Och som modersmålet är ett band som håller även när de politiska banden brista, så kan vi känna oss som medlemmar i den allsvenska familjen, men vilja samtidigt sträva efter att vara fullgoda medborgare i det land där vi bygga och bo.

Kostbon börjar sin 8:de årgång i samma syfte som föregående år. Den vill ropa till alla: „Tag vara på dig själv, tag vara på din broder“!

Det är den nyårshälsning vi vill bringa alla kära landsmän härute och på andra sidan havet.

Tack för hjälpen, som fått stärka Hoppet, kärleken och tron,
Att vi mer må kunna verka

För vår sak, för vår mission!
Tack för trogna broders band,
Tack för trofast hjälpsam hand!

JORDBRUKET, JORDEN, DJUREN OCH GÖDSELN

Av Emil Adalberth.

En del ivrare för språkförenkling i Sverige skulle stavat sista rubrikorden sålunda: Jorden, juren och jödseln. Dessa tre viktiga „j“ och de ord de inleda, skulle med denna stavning framträtt med ännu större tydlighet. — Jorden, djuren och gödseln äro tre av de viktigaste tingen i bondens hushållning. Det finnes sedan flera nödvändiga saker såsom byggnader, dikning och jordbearbetning, men de höra mer eller mindre intimt samman med eller betingas av jordens eller djurens skötsel. Gödseln, som, enligt rubriken, även skall talas något om här, hör samman med både jorden och djuren.

Uttrycket „moder jord“ är välbekant. Välbekant och erkänt är även att jordbruket är modernäringen, den främsta näringskällan, här likasåväl som i Sverige. Men detta glömmas så lätt och så ofta. I Sverige har ca 50 % och i Estland ca 75 % av befolkningen sin sysselsättning vid jordbruket och sin inkomst direkt därifrån.

Brödet och de viktigaste livsmedeln få alla från jordbruket och av jordbrukarens arbete. Bekant äro kanske den svenske skalden och tänkaren Tomas Torilds ord:

„Allas vän är bonden än, än i denna dagen.

Skratta ej min vän, ty du har hans bröd i magen.“

Det är nog nu som på Tomas Torilds tid, att det är många som ringakta och skratta åt bonden, och det är andra som se på honom med avund, och något av hat i blicken, emedan han äger något och vill försvara och förvalta vad han äger. De förståndiga och förutseende, de som äro måna om och önska ej blott sin egen utan hela landet och dess invånare lycka och välfärd, dessa bära icke vare sig ringaktning eller hat till bonden. De veta att det är jordbrukarehemmen, som äro landets säkraste stöd, och detta i högre grad ju flera jordbrukshemmen äro och ju produktionskraftigare de göras. Detta är något som även statsmakterna och det allmänna bör ihågkomma, när det gäller att ge jordbruket erforderligt stöd eller bereda nödiga förutsättningar för dess bedrivande vid sidan om andra näringar. Sedan må gärna andra näringsutövare hysa något av avund gentemot bonden, blott avunden är av det slaget, som beror av förståelse för jordbruksyrkets värde och fördelar. Ty otvivelaktigt är detta yrke, där det rätt handhaves, och där det åttnjuter det allmännas skydd och stöd, det bästa av yrken. Arbetet vid jorden kan väl mången gång vara tungt, men det är sunt och stärkande, och det skänker åt utövaren en känsla av att vara nyttig. Han lever icke förgäves. Han ser dock påtagbara resultat av sitt arbete. Ty det är produktivt och skapar fram verkliga värden. Och samtidigt kan han bibehålla eller vinna kroppens hälsa samt sinnets tillfredsställelse och ro. Detta erfor redan den romerske skalden Horatius, som levde för nära 2000

år sedan. Det var på sin egen lantgård han sjöng:

„Lycklig den städs sorgfri bliver just på gammalt ärligt vis: åkern plöjer, oxar driver, nöjer sig med tarvlig spis, världens narri intet äktar, girig vinst ej eftertraktar...“

Så som denne store skald har mången sjungit jordbrukets lov. Och det höres väl även i vår tid, men dock alltför sällan. En lantbrukets lovsång skulle sjungas bland jordbrukarna själva. Där behöves arbetsglädje och hoppfullhet för att ungdomen skall få intresse och håg för jordbruket samt tro på dess framtid. Föräldrarna böra vakta på och leda ungdomens intressen i rätt riktning, till att omfatta jordbruket och dess förkovran. Och intresset såväl som arbetsglädjen skall upphjälpas genom kunskapers inhämtande. Förvisso behöves för jordbrukarens mångsidiga och viktiga kall — utom praktiska färdigheter — ett avsevärt mått av vetande och kunskaper.

Vad behöver då egentligen en jordbrukare veta om t. ex. de inledningsvis omnämnde 3 tingen, jorden, djuren och gödseln? — Ja, det är ganska mycket. Jag kan blott plocka fram och peka på några enstaka saker. Den som kan få tillfälle därtill, bär närmare studera dessa och andra företeelser vid jordbruket, och dessas samband med naturlagarna. Han skall då finna dem intressanta.

En jordbrukare behöver först och främst veta, att åkerjorden icke är ett livlöst ting, som ostrafat kan behandlas hur som helst. Livlös kan den sägas vara endast i det fall, att den lider av vatten eller i övrigt vanvårdas, så att ingen nyttig livsverksamhet kan där utvecklas. — Skadeinsekter, svamp, sjukdomar och ogräs trivas bra på vanskött eller felaktigt behandlad jord, och de bli där ensamma om näringsförrådet. I välbehandlad åkerjord är det däremot ett myllrande liv av nyttiga livsvarer. Där finnes millioner bakte-

rier på varje tumsbredd, små varer, som vi inte kan se med blotta ögat, men som dock göra ett storartat arbete. Där finnes bakterier, som hjälpa till att sönderdela växtdelar till mylla och att utlösa växtnäringen ur myllan. Där leva bakterier, som ombilda kväveföreningarna i stallgödsel och multnade växtdelar till ammoniak och andra, som av ammoniak bildar salpetersyra, vilken sedan, om ett s. k. basiskt ämne finnes tillstädes, kan av växten upptagas och utnyttjas för bildning av äggviteämnen. Så finnes i jorden även bakterier, som åt växterna upptaga fritt kväve från luften. Utan bakterielivet skulle över huvud ingen växtodling vara möjlig. Det är bakterierna, som laga i ordning näringen åt växterna. För att kunna leva och tjäna oss, fordra bakterierna värme, fugtighet och näring samt tillräckligt av luftens syre. Genom dikning och lämplig jordberedning ges möjlighet till uppvärmning och genomluftning av jorden. Den behövliga fuktigheten kan genom vissa bearbetningsåtgärder bibehållas till viss grad, men den överflödiga — grundvattnet — måste bortledas. Genom gödslingen åt växterna ge vi både dessa och bakterierna näring.

Vad behöva vi veta om gödsel och gödsling? — Att gödsling sker för att tillföra jorden vissa för växterna nödiga näringsämnen. Vad behöver då växten för ämnen? (Slutet följer).

SVENSKARNA I KRETSEN VIEK OCH KRETSRÅDET.

Under ovanstående rubrik skrev en viekssvensk i „Kostbon“ N:o 42/43 en artikel som helst borde ha till överskrift: „Vår bristfälliga representation i Vieks kretsrad“. Insändaren är, efter skrivelsen att döma, av den åsikten att så fort valen äro undanstökade, bry sig varken valda eller väljare icke det minsta mer om saken. Det gäller blott före valen få allmänheten så långt att alla traska med sin

sedel till valurnan, sen har den nyvalda erhållit en hedersplats och då låter man udda vara jämt. Kallar det hedersplats emedan det i det här fallet ej kan vara tal om någon varm inbringande plats, eftersom kretsrådet icke erhåller någon fast lön, utan i likhet med kommunalrådet blott har betalt för de dagar rådet sammanträder. Mycket riktigt skriver författaren att den valde har förpliktelser mot sina väljare och av detta skäl fattar jag pennan för att tillbakavisa en del oriktigheter mot folket såväl som mot mig personligen. Kan icke förstå, hur „viekssvensken“ kommit till övertygelsen att jag efter valen glömt, eller rättare sagt, icke tänkt på mina förpliktelser. Kan här tala om för „viekssvensken“, att jag samvetsgrannt varit med om alla Viefs kretsråds förehavanden och förhandlingar och där det varit möjligt fört vår talan med mer eller mindre resultat. Självklart att det ej står i min makt, en bland femton, att utan vidare genomdriva allt. Borde även vara klart för „viekssvensken“ att det är svårt för den valde att veta, var skon i enskilda fall klämmer och i såfall blir det väljarens plikt att lämna uppdrag åt sitt ombud, vad som, glädjande nog, även förekommit och ej håller någon behövt återvända på grund av att intresse fattats för saken. Detta som bevis att det icke överensstämmer med „viekssvenskens“ yttrande liksom om folket skulle glömt att de själva valt sig ett ombud i kretsrådet.

Vidare talar „viekssvensken“ om någotslags „panama“ i kretsrådet eller styrelsen. Förmodar att därmed menas skandal, oreda m. m. Kan tala om att största oredan som förekommit var vid diskussion om en hölada, varvid oppositionen drev det såpass energiskt och hett, att mötet måste avslutas. Läser „viekssvensken“ estniska pressen, borde det vara honom bekant, att saker, stående i kontakt med Viefs kretsråd, som diskuterats i riksdagen icke angå

det nuvarande rådet utan det förra. Det är en sak som genomgått kriminalen, rikskontrollen samt prokurören och på nytt återupptagits av oppositionen i riksdagen, och har jag ingen anledning närmare ingå på saken.

Det är klart att oppositionen i sina tidningar försöker göra reklam och finns det ej annat så griper man till en hölada eller gräver upp någon gammal sak.

Bästa ex. hur långt våra partisirider här i landet kunna gå bevisar väl bäst hur en försvarsminister fick avgå för att han varit med om „niisutamine“ (krämpa uniformen) och hur samma öde drabbade dennes efterträdare, för att han några veckor innan han blev vald till minister, hade konsumerat mer eller mindre alkohol och befunnit sig i mindre nyktert tillstånd

„En viekssvensk“ beklagar sig över att folket ännu icke hunnit få bort den föreställning om överhet, som inrotats genom ryska despotismen och samtidigt fyrrar han av ett skrämnskott „där sitta herrar i ett fint hus“

Nej bästa „viekssvensk“, folket vet nog mycket mer. Folket vet att dessa äro folkets egna ditvalda män i folkets eget hus och göra och handlar dessa icke efter folkets vilja, kallar folket dessa bort och sänder andra dit. För en utförlig förklaring över kretsrådets handlingar räcker icke „Kustbons“ spalter till, men är jag villig personligen giva sådan inför allmänt möte eller kommunalrådet på ort och ställe där det önskas.

M. Westerblom
medl. av Viefs kredätsr.

P O L I T I S K T.

Sedan första decemberupproret likviderats, har det varit mycket lungt i landet. Militärdiktator Laidoner, i vars hand Estlands öde enhälligt blivit lagd, sörjer på ett utmärkt sätt för det allmänna lugnet. Upprorsmakarna och deras medhjälpare infångas den ena efter den andra och få sitt välförtjänta straff. Man krusar icke, vem det än må vara. Så t. ex. föravskedades direktorn för Re-

vals seminarium H. Roos för kort sedan, ty dess lärjungar ha redan en längre tid — då tillsynen varit slapp — i hemlighet arbetat för kommunismen. Sedan sista nummer av „Kustbon“ ha vi också fått en ny majoritetsregering med J. Jaakson som riksäldste. Alla partier, utom yttersta vänstern, från agrarerna till socialdemokraterna äro representerade i regeringen. Man arbetar nu i största sämja för rikets bästa.

U T L A N D E T.

Den engelska regeringen planerar att införa ett tullskyddssystem för industrien.

De goda förbindelserna mellan Japan och Förenta Staterna hålla på att återknytas. Men förbudet för japaner att invandra till U. S. A. är allt fortfarande gällande.

Mussolini i Italien kommer med ett lagförslag om återgång till enmansvalkretsar och val med slutna sedlar.

I Albanien har ett uppror utbrutit, understött av Italien och Jugoslavien. Båda länderna vilja erövra delar av Albanien. Det sistnämnda landet har begärt ingripande av Nationernas förbund.

E T T O C H A N N A T.

„UPPGIFTER FRÅN

HULLO TILL MAGNUSHOF“

heter en skrivelse med förteckning över en bondes skyldighet mot sin „herre“. Skrivelsen daterar sig från så sena dagar som från 1885 och är rätt så betecknande för vårt närmaste förflutna.

Skrivelsen lyder så: „Ifrån en bonde fordras 85 hästdagar å ett mål¹⁾, 26 hjälpsdagar å 2 mål, fotdagar. Tröske 9 veckor årligen, 4 veckor med häst, 5 veckor fot. 3 skogsrensningdagar om våren.

Sädesskatt: 4 vack råg, korn 2½ vack, havre 9 stop. Husvaktare (herregårdsvaktaren) 2½ stop råg. En 36 dels oxe, ¼ dels får, ½ höna, 3 ägg, ¼ säck boss, penningar 63 kopek.

Postinge²⁾ 65 skålpund hö, havre 18. 44½ kopek, lika för alla 11 bönderna i Hullo. 9 lo-vade ingå på dessa villkor.

De övriga kallades till sockenrätten att göra kontrakt på 73 rubel rena pengar i arrende, 36 dels oxe. Posting 82 skålpund

¹⁾ Arbetsdagen indelades i 3 mål: 4-8, 10-2, 4-8. Den tidens mål måtte dock hava varit betydligt längre. ²⁾ Posthästar.

hö, 13 $\frac{1}{4}$ garnits havre. Om det icke betalas, hotas att driva ut oss ur våra hus, som vi själva hava byggt oss utan baronens tillhjälp utav den skog, som har växt på vår betesmark.

Utsäden (för varje bondgård) är 4 tunnor råg, inkomsten skörden 9 tunnor.

Johan Wallinn
Baron Stackelberg

Folket i perjana (gårdarna) 8-9-14

Bäntas Jo. Sjöman
Marks Hans Liljebäck
Hansas Anders Alros
Päls Hans Appelblom
Tomas Lars Söderblom
Erkers Lars Fält
Anders Johan Alros
Bartas Anders Alkvist
Pears Johan Nyström

Hermas Johan Wallin
Irjas Anders Lilja
Forts. Tecknat av Johan Wallin
år 1885
Ormsö, d. 17. okt. 1925
Joel Nyman

JULGÅVOR TILL VÅRA SVENSKA SKOLOR.

Estlands svenska skolor ha även i år haft glädjen mottaga julgåvor av Konsul Erik Gahnbäck, härstädes, nämligen 1 säck socker, 1 säck risgryn, 1 säck mjöl och 2 lådor kompott.

De svenska skolorna be härmed till Herr Konsuln få framföra ett varmt tack för de kärkomna gåvorna och den vänliga julkänningen samt be från sin sida få önska givaren „Ett gått nytt år!“.

**FÖRNYA
PRENUMERATIONEN**
på „KUSTBON“! I utlandet, Sverige och Finland, sker prenumerationen lämpligast på posten, ty då blir tidningen betydligt billigare. Läsarna uppmanas att nu hålöst vid årets början betala prenumerationsavgifterna. I Reval mottagas avgifterna på **Expeditionen: Riddaregatan 9 och Redaktionen: Riddareg. 3.**

Penningkurser Revals börs.

2. jan. 1925

1 dollar	—	872	375
1 pund	—	1765	1780
100 rentmark	—	8850	8950
100 Fmk.	—	938	944
100 sv. kr.	—	10000	10125
1 estkrona	100	—	—
10 goldrub.	—	1775	1940

Svensk • Finska St. Mikael's

Församlingens röstberättigade medlemmar sammankallas till

ALLMÄN STÄMMA

Söndagen den 18 Januari 1925, kl. 12.

Riddaregatan 3.

- Dagordning: 1. kassaredovisning för år 1924
2. budgetuppställning för år 1925
3. val av 5 kyrkorådsmedlemmar och kandidater.

Å kyrkorådete vägnar:

H. Pöhl, ordförande.

D. Pettersson, sekreterare.

En svenskatalande

tjänarinna

som kan koka, sökes till Jäneda Pölitöökooll, Jäneda. Svar till „Kustbons“ redaktion, Reval, Riddaregatan 3.

HANSA

STOCKHOLM

Eget Kapital

Kr. 6 000 000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor:

REVAL, S. Karja tån. 9.

Bageriidkarnes Jäst-Aktiebolag

hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är ööverträffad.

Atersförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:
Jästängen, STOCKHOLM.

Svenska Sockerfabriks

A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2 $\frac{1}{2}$ kg, finnes till salu hos alla specerihandlare.

Svedala

Tegelmaskiner
Grävmaskiner
Stenkrossar
Vägbyggnadsmaskiner
Betonblandare
Torvmaskiner
Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol
Pulverisering-maskiner
Vindsiktar
Torktrumlor
Brikettpressar
Transportapparater
Rullager, Rallvagnshjul
Skotthärrehjul
Kokillgods
Stalgjutgods

Aktiebolaget

Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafadr.
SVEDALA, GJUTERIET

Rikstelefon:

52, 76, 203, 4, 60 & 183.